Zaman Pazar, 2 Aralık 07, s. 6

İşte Karabekir'in "yakılan hatıratı"ndaki Vahdettin

Mustafa Armağan

Yakın tarih üzerine ezber bozan çalışmalarıyla tanınan Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı Doç. Dr. Mustafa Budak yazımdaki o 'yakılan ayrıntı'yı fark etti ve benden kaynağını sordu, zira kendisinin de fark ettiği gibi Karabekir'in Sultan Vahdettin'i anlattığı o satırlar başka kaynaklarda mevcut değildi.

Geçtiğimiz salı günü "Zaman"ın Yorum sayfasında çıkan "Resmî tarihin Sultan Vahdettin saptantısı" başlıklı yazım, "Vatan" gazetesinde "Zaman'ın Ata'ya oyunu" gibi akıllara zarar bir başlıkla sunuldu. Gerçi bunlara alışık olmak gerekir, zira ortaya koyduğum bilgi ve belgeler birçok çevreyi rahatsız edici nitelikteydi.

Yazıda muhtemelen ancak uzmanların fark edebileceği bazı orijinal bilgiler veriyordum ve bence asıl bunların tartışılması gerekirdi. Konu saptı, başka noktalara gitti. Allah'tan ki, zihnî cevvaliyetini koruyan tarihçilerimiz hâlâ var. İşte yakın tarih üzerine ezber bozan çalışmalarıyla tanınan Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı Doç. Dr. Mustafa Budak yazımdaki o 'yakılan ayrıntı'yı fark etti ve benden kaynağını sordu, zira kendisinin de fark ettiği gibi Karabekir'in Sultan Vahdettin'i anlattığı o satırlar başka kaynaklarda mevcut değildi.

İşte Doç. Budak'ın bu sorusundan yola çıkarak yazıda kısaca geçtiğim Karabekir-Vahdettin görüşmesini açmaya karar verdim. (Bu konuda daha geniş bir yazıyı "Mostar" dergisinin aralık sayısına yazdım. Meraklılarına duyurulur.)

"İstiklal Harbi'nin Esasları"nın 1933'teki rötuşlanmamış, 'yakılan' baskısında Vahdettin'le yaptığı görüşme Kâzım Karabekir tarafından şöyle anlatılır:

"11 Nisan 1919 Cuma günü, padişahların en mühim mülâkat ve kabulleri yaptıkları cuma namazını takip eden saatlerdeki kabulün başında [ilk sırasında] idim. Huzura girdiğim zaman, Sultan Vahidüddin ayakta idi ve hünkâr mahfilinin üstüne rastlayan genişçe salonun Marmara'ya hâkim pencerelerinden denizi seyrediyordu. Yaver Fahri Bey'in delâletiyle huzura girdiğim zaman bana doğru döndü. Samimiyet izhar eden bir jestle elimi sıktı. Oturmamı irade etti. Bu iradeyi tekrarından sonra oturdum, karşımdaki koltuğa yerleşti ve dedi ki:

-Sizi, şayan-ı itimad muhtelif yerler tezkiye ettiler. Ne kadar da gençsiniz. Siz kaç yaşında paşa oldunuz? Sizin sınıfınızdan kimler bu rütbededir?

Böyle bir suale intizar etmiyordum. Şükranlarımı arz ettim ve sualini cevaplandırdım. Gözlerini üzerimden ayırarak karşı kıyılar ufkunun teressüm ettiği sahile çevirdi. Samimî olduğuna bugün de kâni olduğum bir sesle:

- Sizlerle ben ve memâlik-i şâhanem iftihar eder. Merd, cesur, liyakatli kumandanlar, bu din ve devlet için daima medar-ı iftihar ve gurur olmuşlardır, dedi.

Müteessir olmuştum. Hangi "Memâlik-i Şahane" kalmıştı ortada? Biraz sükût oldu. Sonra alâka ile sordu:

- Yeni vazifeniz hangi sahayı ihtiva ediyor?

Cevad Paşa'nın ikazını hatırladım. Tek ve kısa cümle ile cevap verdim:

- Erzurum ve mıntıkasını Efendimiz... Malum-u Şâhaneleri, Mütareke hükümlerine göre ordularımız ilga edilmiştir.

Dikkatle yüzüme baktı ve koltuğunda doğrularak asıl sormak istediği suali sordu:

- Paşa... Mütarekenin ahkâmının tamamen tatbik edileceğine kâni misiniz?

Ben de heyecanlanmıştım: Benim, taa Mavera-yı Kafkas hududundan İstanbul'a gelerek gördüklerimi, Padişah nasıl olur da görmemiş ve bilmemiş olurdu? Mütarekenin hükümlerinin tamamen tatbiki, o muhteşem imparatorluğumuzun sonu olacaktı. Sultan Vahidüddin'in sualinde, başka çare bulamamış insanların bir vicdan rahatı hükmü aramaları ihtimalini sezinlemiş oldum. Cevad Paşa'nın ikazını bir ânda unuttum ve saklayamadığım, daha doğrusu saklamak ihtiyacını duymadığım heyecanımla şu cevabı verdim:

- Şevketmeâbım... Mütarekenin ahkâmı nasıl tatbik ediliyor, hadisat enzar-ı şâhanelerî önünde cereyan etmektedir. Mütarekenin bilhassa yedinci maddesinin düşmanlarımıza her istedikleri şehir ve limanı işgal hakkı tanımasının istikbalde nasıl meş'um tatbikata mesned olacağı meçhuldür. Bu meçhuliyet içinde milletimizin yegâne ümidi sevgili Hakanlarıdır. Türklük ölmeyecek ve öldürülemeyecektir. Tarihimizde bugünkü gibi tehlikeler pek çoktur. Azimkâr padişahlarımızın namuskâr evlâtlarıyla yekvücut olarak bu tehlikeler her zaman yenilmiştir.

Vahidüddin'in de derin bir tahassüs içinde olduğunu söyleyebilirim. Gözlerini kapamıştı. Neler düşünüyordu? Mütarekenin hükümlerinin düşmanlarımızın elinde istedikleri gibi tatbiki ile doğacak hazin ve feci neticeleri acaba tahmin edebiliyor muydu? Yine bir sükût vakfesi geçirdik. Gözlerini açtı ve yüzüme dikkatle baktı:

- Paşa... Ben ve millet, sizlerden ümitliyiz, dedi. Cevap verdim:

- İltifat-ı Şâhaneleri ebedî bir hiss-i minnetle medar-ı fahrimdir. Bulunduğum cephelerde kumanda ettiğim kıt'alarla Türklüğün namını düşürmedim. Fakat vatanımızın bu son darbeden kurtulmasına çalışabilecek bir mevkide bulunmadığımdan me'yusum.

Başını salladı:

- Siz, çok uzaklarda idiniz. Vazifenizi muvaffakiyetle yaptınız.

Ayağa kalkmıştı. Ben de derhal ayağa kalktım ve resm-i tazim vaziyetine geçtim. Bu bahsin, kendisini huzursuz ettiği anlaşılıyordu. Yavaş bir sesle kat'i kanaatını söyledi:

- Mütarekenin ahkâmının tamami-i tatbikinden gayrı çare yok. Bakalım Cenab-ı Hak ne gösterecek? Hayır dualarım ve niyazlarım daima sizlerle beraberdir. Berhurdar olunuz.

- Kumandan ve asker evlatlarınızla bütün millet, zat-ı şahaneleri etrafında bir kalb ve bir kafa gibi toplanabilir Şevketmeâb, dedim.

Ümitsizliği ve tereddüdü aşikârdı. Elimi samimi bir tavırla ve uzunca sıktı. Dışarıda yaveri Fahri ve Mustafa Kemal Paşalar vardı... Biz bir köşeye çekilerek sohbet ettik. Halimde me'yusiyet ve melâl müşahede etmiş olacaklar ki, merakla, mülâkatın safhalarını sordular. Olduğu gibi anlattım. Mustafa Kemal, o günlerde bir küçük ameliyat geçireceğini, evden çıkmayacağını, beni beklediğini söyledi. Zaten, aynı düşünebilen insanların bir araya gelmeleri ihtiyacını hepimiz derinden duyuyorduk. Cafer Tayyar'ın [Eğilmez] Birinci Kolordu Kumandanı olarak Edirne'ye, Ali Fuad'ın [Cebesoy] Yirminci Kolordu Kumandanı olarak Ankara'ya gidişlerini ayaküzeri Mustafa Kemal'le görüştük. Yavaş bir sesle:

- Sen Erzurum'a yerleşince vatanın üç uç noktasında üç temel mesned noktası teşekkül ediyor, dedi."

Karabekir'in anlattıkları burada bitiyor. Şimdi yine soralım: Bizzat Karabekir ve Atatürk'ün ağzından "ümidimiz sizdedir" ve "devleti kurtarabilirsiniz" diyen bir Vahdettin nasıl hain olabiliyor? Yoksa Jean Genet'nin dediği gibi "Tarih, bizi çarpık çurpuk insanlar haline getirmek için düzenlenmiş bir aldatmaca"dan mı ibarettir? m.armagan@zaman.com.tr

İZÜ - İSMAİL KARA TÜRKİYE'DE DİNİ HAYAT ARŞİVİ